

Micul pianist

Elena Perianu s-a născut pe 7 decembrie 1957, la București.

A absolvit Facultatea de Muzică, Compoziție muzicală și Muzicologie a Conservatorului „Ciprian Porumbescu“ din București, în 1980. A făcut parte din mai multe grupuri muzicale: Stereo, 5T, Roata, cu care a susținut concerte în Germania, Luxemburg, Austria, Danemarca, Norvegia, Groenlanda, Italia, Franța, Belgia. A avut numeroase apariții la radio și la televiziune.

Discografie: disc de compozitor Adrian Enescu (1984, cu Stereo); „Va fi, Lazăre, va fi“ (1993, cu Roata).

Este membră a Uniunii Artiștilor Plastici din România, Secția artă religioasă și restaurare. Din 2000 este profesoară de pian.

Elena Perianu

Micul pianist
metodă de studiu

HUMANITAS
junior

Redactor: Iuliana Pop
Coperta: Răzvan Luscov
Tehnoredactor: Luminița Ciobanu
DTP: Radu Dobreci
Editare material muzical: Bogdan Radu Botezatu
Grafică: Elena Perianu

Tipărit la Proeditură și Tipografie

© Humanitas, 2012

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PERIANU, ELENA
Micul pianist: metodă de studiu / Elena Perianu. –
București: Humanitas, 2012
ISBN 978-973-50-3479-5
786.2

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021 311 23 30 / 0372 189 509

Argument

Primii mei elevi au fost Catrinel și Petru. Erau mici, clasa a II-a și a IV-a la „Enescu“, eu – primul an la Conservator. Profesoara mea din liceu Gabriela Stepan mi-a propus să-i pregătesc suplimentar, iar eu am acceptat foarte bucuroasă. După multă vreme, am reluat lecțiile de pian cu copii de vârste mai mici (4–7 ani). Degetele aproape transparente, ochii uimiți și plini de interes când fac cunoștință cu pianul – „cum îl cheamă?“ mă întrebă unii –, fețișoarele adormite (atunci când ora de pian vine după somnul de după-amiază) sunt bucuria și sursa energiei mele.

Talentul pe care-l descoperi, ușurința cu care sunt asimilate informațiile, alegerea unui drum care presupune neapărat continuarea studiului acestui instrument dublează bucuria de a lucra cu copiii.

Apreciez foarte mult interesul părinților pentru studiul pianului, dar mi-aș dori ca ei să aibă ambiții artistice mai mari atunci când descoperim talentul copilului. Asta presupune achiziționarea unui instrument, disciplină în studiu și audiții muzicale (în familie sau în sălile de concert). Am întâlnit un părinte care mi-a spus că pregătește copilul pentru a nu fi singur. Da, poți cânta la un instrument când ești bucuros, poți cânta când ești trist, dar, într-adevăr, când știi să cânți la un instrument, nu mai ești singur!

Această metodă își propune să furnizeze un repertoriu gradat, atractiv, care să pună bazele unei lecturi și interpretări agreabile și fără efort. Succesiunea acestor mici piese are rolul de a introduce treptat noi concepte și de a repeta noțiunile deja învățate. Metoda este structurată astfel: fiecărei noi informații teoretice (note, valori de note, pauze sau formule ritmice) îi dedicăm 3-4 piese, pentru a fi asimilată. Piesele au ambitusul cuprins între notele do din octava mică și do² din octava a II-a.

Multe piese au text și pot fi interpretate cu pian și voce (după ce partea de pian este stăpânită bine). De fapt, aproape toate piesele din această metodă sunt foarte bine cunoscute: fie provin din folclorul copiilor, din repertoriul cântecelor pentru copii al diferitelor popoare, fie sunt cântece celebre (*Over the Rainbow, Sunetul muzicii, White Christmas* etc.) pe care copiii au dorit să le cânte la pian și pe care eu le-am aranjat pentru acest instrument (în funcție de putințele începătorilor, câteodată de vârste foarte mici).

Nu abordez aici intervale armonice sau acorduri, acestea fiind obiectul unui alt volum.

Mult succes!

Elena Perianu

Pianul: scurt istoric

Pianul este considerat o formă perfecționată a unui instrument de percuție; este, de fapt, un clavecin ameliorat, o combinație între calitățile clavicordului (care posedă mari calități expresive) și cele ale clavecinului (care avea un sunet puternic și clar).

În jurul anului 1709, la Florența, Bartolomeo Cristofori (1655–1731) a fabricat un clavecin cu nuanțe dulci și puternice. Ne-au rămas doar două instrumente fabricate de acesta: unul, datat din 1726, se găsește la Leipzig, iar cel de-al doilea, datat din 1720, se află la Metropolitan Museum din New York.

Bartolomeo Cristofori este inventatorul pianului, iar Italia, țara care deține incontestabil invenția pianului – deși aceasta a fost revendicată și de Franța, și de Germania. Invenția lui Cristofori a fost adoptată de Germania și perfecționată de celebrul fabricant de orgi și clavecine Gottfried Silbermann (1683–1753). În 1726, Silbermann a construit două pianuri și câțiva ani mai târziu le-a prezentat lui J.S. Bach, care a cântat la ele la Potsdam (în 1747), la curtea regelui Frederic cel Mare.

Tipuri de pian:

1. Pianul mare (cu coadă) are corzile orizontale, în prelungirea clapelor. Este cel mai vechi dintre toate, dar forma sa a fost conservată până astăzi, mărimea fiind adaptată pentru concerte publice sau pentru acasă.

2. Pianul drept are corzile verticale și a apărut mai târziu, în jurul anului 1800. Robert Wornum a fost primul care a brevetat un mic pian drept, cu corzi care coborau până la sol. Este perfecționat în 1829 și stă la baza evoluției ulterioare a instrumentului.

Mecanismele pianului prezintă diferențe în funcție de locul de fabricație:

- mecanismul vienez are corzile și placa de armonie fine, dând o sonoritate delicată, clară și distinctă. Are slabă rezonanță după atacul notei;

- pianele franceze și germane se deosebesc printr-un plus de rezonanță, prin plinătatea și rotunjimea sunetului, ca principale criterii de perfecțiune;

- contribuția americană este placa metalică. Isaac Hawkins a introdus fierul în construcția pianului. Fierul este cel mai bun metal pentru construirea osaturii pianului.

Numărul mare de coarde filetate variază de la un fabricant la altul, iar la marile pianuri de concert, un număr important de note conțin 3 coarde filetate. S-au construit pianuri și cu 4 sau 5 coarde filetate pentru o notă (pe vremea lui Beethoven).

Patru elemente dau calitatea pianului:

1. Placa de armonie;
2. Tensiunea coardelor;
3. Calitatea fetrului;
4. Concepția de ansamblu a instrumentului.

Pedalele:

1. Pedala *forte* a fost comandată inițial manual (ca la orgă), apoi din genunchi (pe vremea lui Mozart). Începând din 1783 (Bradwood) comanda se face din pedală, susținând toate notele cântate.

2. Pedala *sostenuto* (cea din mijloc, când pianul are 3 pedale) o găsim la pianele fabricate în Canada sau în Statele Unite ale Americii. Acest efect este util în muzica impresionistă, împreună cu pedala *forte*.

3. Surdina (notată *una corda*) este preferată de Beethoven. Ciocănelul lovește doar o coardă din cele 3 ale fiecărei note. Se notează *tre corda* pentru revenirea la normal.

Întinderea pianului:

La Cristofori pianul avea 4 octave sau 4,5 octave. Treptat, această întindere s-a mărit. Pianul de concert pe vremea lui Mozart cuprindea 5 octave. În 1794 a fost fabricat primul pian de 6 octave. În 1824, Liszt cânta încă pe un pian Erard de 6 octave, iar Schumann și Chopin compuneau pentru pian ce nu depășeau 6,5 octave. În prezent, pianele obișnuite cuprind 7 octave și $\frac{1}{4}$.

Piese pentru pian:

S-au compus piese pentru pian la 2 mâini, piese pentru pian la 4 mâini, piese pentru o singură mână (de obicei, mâna stângă) sau piese pentru 2 pian.

La mijlocul secolului al XIX-lea, Chopin prin studiile lui și Liszt prin studiile de execuție transcendențială au ajuns cei mai mari virtuozii ai acestui instrument.

Limbaul muzical modern

Sunetul

Muzica se exprimă prin intermediul sunetului produs de vibrațiile unor corpuri elastice, numit **sunet determinat** (cu vibrații regulate, produse de o coardă întinsă, ciupită, frecată sau lovită) sau **sunet nedeterminat** (zgomot), când vibrațiile sunt neregulate.

Proprietățile sunetului:

1. Înălțimea este legată de frecvența vibrațiilor (cu cât numărul de vibrații pe unitatea de timp este mai mare, cu atât sunetul este mai acut, și invers – când numărul de vibrații este mai mic, sunetul este mai grav).
2. Intensitatea este legată de amplitudinea vibrațiilor.
3. Timbrul este legat de sursa de producere a sunetului.

Limbaul muzical:

1. Vocea umană – gen vocal
2. Instrumente – gen instrumental
3. Voce + instrumente – gen vocal-instrumental.

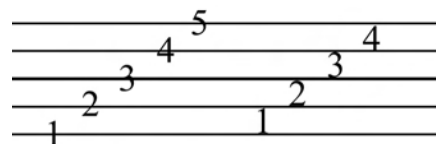
Notația muzicală

Nota este semnul esențial al scrierii muzicale, aceasta indicând – prin poziția sa pe portativ – înălțimea unui sunet, iar prin forma sa – durata acelui sunet.

Guido d'Arezzo dă notelor următoarea denumire: Do, Re, Mi, Fa, Sol, La, Si, după imnul religios, în limba latină, pentru Sf. Ioan Botezătorul.

În țările vorbitoare de limbă engleză și germană, notele au alte denumiri: C (do), D (re), E (mi), F (fa), G (sol), A (la), H (si – pentru germani), B (si bemol pentru germani și si natural pentru englezi).

Portativul este alcătuit din 5 linii orizontale și 4 spații, numărătoarea începând de la linia de jos.

Pentru a reprezenta toate sunetele utilizate, avem nevoie de un portativ dublu, ajutându-ne de linii suplimentare.

Cheile muzicale au un rol foarte important în notația muzicală. Cheia care se pune la începutul portativului precizează numele și înălțimea unui sunet, stabilind poziția tuturor celorlalte în raport cu el.

Cheia sol este folosită pentru notarea registrului acut al scării muzicale:

Cheia fa este folosită pentru notarea registrului grav al scării muzicale:

Sistemul actual de notație cuprinde 4 chei – cheia sol, cheia fa, cheia do de alto și cheia do de tenor –, suficiente pentru scrierea celor mai complexe partituri.

Cheia do de alto o întâlnim astăzi ca principală în partida de violă, fiind cea mai potrivită pentru diapazonul acestui instrument (do-do3)

Cheia do de tenor o întâlnim astăzi ca secundară în partidele de violoncel, fagot, trombon și, uneori, contrabas (registrul acut).

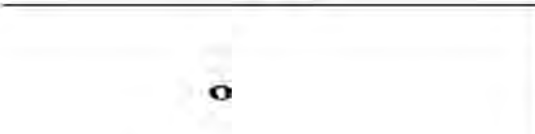

Valorile muzicale

Durata sunetelor și a pauzelor este reprezentată grafic printr-un sistem de semne numite valori muzicale, sub formă de note și pauze.

Notele primesc numele după numărul lor dintr-o măsură de 4 timpi.

Pauzele sunt momente de tăcere în muzică.

NOTE	PAUZE	DENUMIRE	NUMĂRUL DE TIMPI
		Notă întreagă (intră o singură notă într-o măsură de $\frac{4}{4}$)	4 timpi
4 		Doime (intră 2 note într-o măsură de $\frac{4}{4}$)	2 timpi
4 		Pătrime (intră 4 note într-o măsură de $\frac{4}{4}$)	1 timp
		Optime (intră 8 note într-o măsură de $\frac{4}{4}$)	$\frac{1}{2}$ timp

Pentru a exprima valori de note a căror durată nu se găsește printre figurile de bază, folosim:

Legato de durată apare între două note reprezentând același sunet, durata prelungindu-se cu valoarea celei de-a doua.

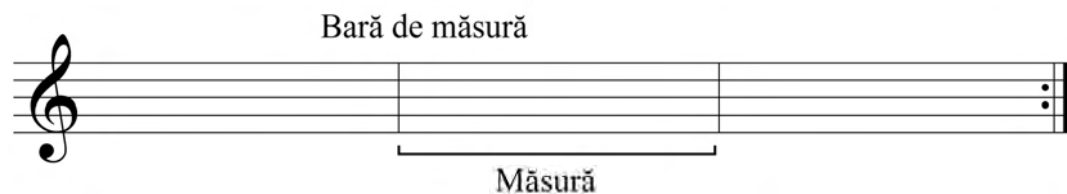
Punctul pus în dreapta notei reprezintă jumătate din valoarea notei sau a pauzei:

Coroana utilizată, de obicei, la sfârșitul piesei sau la sfârșitul unei fraze muzicale:

Discursul muzical se divide în **măsuri**, prin bare verticale – **bare de măsură**.

Măsura este reprezentată de numerele aflate la începutul cântecelor, imediat după chei, indicând numărul timpilor și valoarea lor.

Cuprins

Argument.	5	Nota Si. Cântec pentru mâna stângă.	35
Pianul: scurt istoric	6	<i>Papi, cățelușul meu.</i>	36
Limbajul muzical modern.	8	<i>Ursulețul de pluș.</i>	37
Notația muzicală	9	Studiu cu nota Mi	38
Valorile muzicale.	11	<i>În leagăn</i>	39
Claviatura.	14	<i>Mary Had a Little Lamb</i>	40
Poziția corectă la pian.	15	<i>Bluebird</i>	41
Nota Do central. Nota întregă	17	<i>La munte</i>	42
Pauza de notă întregă.	18	<i>Căluțul de lemn.</i>	43
Nota Do central. Doime	19	<i>Marșul soldăților.</i>	44
Pauza de doime.	20	<i>Cântăm, ne distrăm!</i>	45
Nota Do central. Pătrime	21	<i>Drumeție</i>	46
Pauza de pătrime	22	Cântec cu bemol. <i>Vals</i>	47
Piesă în 2 cu doimi și pătrimi	23	<i>Im Frühling</i>	48
Piesă în 3 cu doimi și pătrimi	24	Studiu cu nota Sol.	49
<i>Șotronul</i>	25	<i>Cântec popular german</i>	50
<i>Stânga, dreapta</i>	26	<i>În barcă</i>	51
Cântec cu toate valorile muzicale	27	<i>Nobody Knows</i>	52
Nota Re	29	<i>Sur le pont d'Avignon</i>	54
Cântec în 3 cu nota Re	30	<i>Skip to my Lou.</i>	55
Cântec în 4 cu nota Re	30	<i>Fluturele.</i>	56
<i>Mică stea</i>	31	<i>La schi</i>	57
<i>Dans</i>	32	<i>Winter ade.</i>	58
<i>1, 2, 3</i>	33	<i>Dans</i>	59
<i>Trenul</i>	34	<i>Trei prieteni</i>	59
		<i>Hänschen klein</i>	60

<i>Jocul de baschet</i>	61	<i>Deck the Hall</i>	91
<i>Joc în 3</i>	62	<i>Cântec italian</i>	92
<i>Tema din Simfonia a IX-a (fragment)</i>	63	<i>Arie din opera Nunta lui Figaro</i>	94
<i>Răzuștele mele</i>	64	<i>Sunetul muzicii</i>	96
<i>Recapitulare</i>	65	<i>Tempo</i>	98
<i>O, du lieber Augustin</i>	67	<i>Nuanțe</i>	100
<i>Florile dalbe</i>	68	<i>Accente</i>	101
<i>Dans</i>	69	<i>Over the Rainbow</i>	102
<i>Alouette</i>	70	<i>Cartea junglei (fragment)</i>	104
<i>Cucu</i>	71	<i>Barcarolla</i>	106
<i>Hänsel und Gretel</i>	72	<i>Guten Abend, gut' Nacht</i>	108
<i>My Bonnie Lies over the Ocean</i>	73	<i>Alunelul</i>	110
<i>Twinkle, Twinkle, Little Star</i>	74	<i>Je suis un petit garçon</i>	112
<i>Menuet</i>	75	<i>Jingle bell rock (fragment)</i>	113
<i>Astăzi s-a născut Hristos</i>	76	<i>Cântec de leagăn</i>	114
<i>Moș Crăciun cu plete dalbe</i>	77	<i>The First Noel</i>	116
<i>Călușarii</i>	78	<i>Jingle Bells</i>	118
<i>L'hirondelle</i>	80	<i>White Christmas</i>	120
<i>Arlequin dans sa boutique</i>	82	<i>Ludwig van Beethoven</i>	122
<i>Es tanzt ein Bi-ba Butzemann</i>	84	<i>Johannes Brahms</i>	123
<i>En passant par la Lorraine</i>	86	<i>Piotr Ilici Ceaikovski</i>	124
<i>Păstrăvul (Temă din Cvintetul în la major)</i>	88	<i>Wolfgang Amadeus Mozart</i>	125
<i>Cântec de leagăn</i>	90	<i>Franz Schubert</i>	126